

Naturvårdsenheten
Elisabet Rex
0521-60 54 60

Beslut
2007-05-24

Diarienummer
511-37587-2000

Sida
1(11)

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Tingvall i Tanums kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 5. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Tingvall
RegDOS ID	2002875
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Tanums kommun
Ungefärlig mittpunkt	125487 – 652111
Fastigheter och ägare:	Staten genom Naturvårdsverket
Nyttjanderättsinnehavare:	Inga
Areal (ha):	13,2
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Natura 2000-beteckning:	SE0520185 Tingvall
Naturgeografisk region:	Dalslands kuperade skogslandskap
Objektskategori:	O; Odlingslandskap med ängar och betesmarker
IUCN-kategori:	IV Habitat/Artskyddsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808). Gränsen för naturreservatet är inmätt och följer fastighetsgräns.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Tingvall.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen utser Västkoststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara och återställa ett område av trädklädda betesmarker med mycket höga naturvärden, samt att bevara och återställa de typiska växt- och djursamhällena som är karaktäristiska för denna livsmiljö.
- Bevara naturtypen trädklädd betesmark, som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd.
- Ge de många grova träden som huvudsakligen består av vidkroniga ekar, men även av flera lindar, askar och vårtbjörkar goda förutsättningar att fortleva samt att garantera återväxten av grova träd.
- Skapa viktiga livsmiljöer för många vedlevande organismer, hackspettar m.m.
- Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet, och besökaren ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet ska tryggas genom:

- Området i sin helhet skyddas från produktionsskogsbruk och annan exploatering.
- Riktade skötselåtgärder för att främja uppkomst och kontinuitet av vidkroniga jätteträd, främst genom gallring och röjning för att öka ljusstrålningen kring befintliga grova träd. Därigenom får även de många arter som är knutna till dessa träd goda livsbetingelser.
- Återväxten av grova träd tillses genom att lämpliga yngre träd gallras och röjs fram.
- Bevara och utveckla en betespräglad markvegetation genom gallring och röjning för ökat ljusinsläpp samt genom bete.
- Några täta bestånd av triviala och ädla lövträd ges möjlighet att fortsätta utvecklas utan andra åtgärder än bete. Detta främst för att gynna uppkomsten av stora mängder stående och liggande död ved i mindre sol-

exponerade lägen, och därigenom skapa viktiga livsmiljöer för många vedlevande organismer, hackspettar m.m.

- En vandringsled genom området ger besökare möjlighet att vistas i området och uppleva en biologiskt värdefull och naturskön trädklädd hagmark.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Uppföra mast, antenn, torn eller liknande.
3. Anlägga väg eller parkeringsplats.
4. Anlägga luft- eller markledning.
5. Anordna upplag eller bedriva täkt i någon form.
6. Spränga, borra, schakta, gräva, tippa eller fylla ut.
7. Dika, dämma, valla in, avleda vatten eller utföra annan åtgärd som kan påverka området hydrologi.
8. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
9. Ta bort, skada eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
10. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalka eller gödsla mark eller vatten.
11. Framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg och i samband med uttransport av fällt vilt med så kallad älgräddare eller liknande. Markskador ska då undvikas.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

12. Sätta upp stängsel eller hägna in.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsåtgärder för, befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar. Vid åtgärder som kan skada såväl levande som döda träd invid vägen ska samråd ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas. Om samråd inte kunnat ske ska Länsstyrelsen omedelbart informeras skriftligen om åtgärd som vidtagits och om orsak till att samråd inte kunnat ske innan arbetet påbörjades.
- I skötselområde 2 (se skötselplanen) får åkerbruk bedrivas utan hinder av föreskrifterna 9-11, under förutsättning att bruket inte förorsakar skada på någon av ekarna, vare sig på stam eller rötter. Grova grenar (med

en diameter över 15 cm) och eventuellt fallna träd ska flyttas till betesmarken nedanför åkern, om de är till hinder för åkerbruket.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Anläggning av parkeringsplats, uppsättning av informationstavlor och restaurering av befintlig vandringsled.
3. Utförande av skötselåtgärder, såsom uppsättning av stängsel, betesdrift, gallring och röjning.
4. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Tälta eller ställa upp husvagn/husbil.
2. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och ikullfallna träd och buskar.
3. Plocka eller samla in kärlväxter, mossor, lavar, insekter och svampar, med undantag för bär och matsvamp för eget bruk.
4. Utplanterä växt- eller djurart.
5. Störa djurlivet.
6. Medföra hund i betesfällorna, förutom då det är uppenbart att inga betesdjur finns i området.
7. Sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller att göra inskrift.
8. Framföra motordrivet fordon, cykla eller rida annat än på befintlig väg.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. Anordna lägerverksamhet eller tävlingar.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet ligger i anslutning till Tingvalls gård, längs Södra Bullaresjöns strand, ca 1,5 mil öster om Tanumshede. Det ligger i en östsluttning som huvudsakligen utgörs av gamla trädklädda betesmarker. Ek är det dominerande trädslaget, men det finns stora inslag av andra ädla och triviala lövträd. Det finns gott om gamla och grova träd som hyser höga naturvärden, bland annat i form av rödlistade kryptogamer och insekter. Det finns även rikligt med bohål i området. Marken är ganska bördig och på många

ställen märks fuktstråk av rörligt markvatten. Jorden är mestadels mullrik och ligger på djupa moränavlagringar. På flera ställen skär djupa och branta ravinbildningar ner i moränen. Främst den södra delen av området lutar kraftigt ner mot sjön och på flera ställen finns där också branta stenhällar som går i dagen.

Området genomkorsas av en väg som leder i öst-västlig riktning. Ett mindre parti av området söder om vägen betas idag av nötdjur med god hävd. Området norr om vägen hävdas inte nu, men har under mitten av 80-talet till början av 90-talet betats av får. På söder sida om vägen, nära vattnet, står en kommunägd bastu på ofri grund. Kommunen planerar att riva bastun inom kort.

I den centrala delen av området, främst i anslutning till åkerkanten och längs vägen, finns några tiotal jätteekar som hyser mycket höga naturvärden. I flera av ekarna finns håligheter med mulm. I anslutning till de grova ekarna har ett flertal rödlistade eller på andra sätt naturvårdsintressanta skalbaggar hittats. I området finns också gott om gamla och grova askar, lindar och björkar. De gamla träden hyser en värdefull moss- och lavflora. Mot söder övergår den grovvuxna skogen i en klenare ek-hassellund. Hasselbestånden är gamla och hyser relativt gott om död ved.

I norra delen av området växer ett glest lövskogsbestånd som främst består av ek, ask och björk. Hassel, ask och rönn dominerar i buskskiktet. I beståndet finns det ganska gott om stubbar som vittnar om tidigare avverkning av gran. Söder om detta parti finns gamla igenväxta åkrar som genomkorsas av diken och nu till största delen består av ek- och granplanteringar.

Områdets nordvästra del utgörs av två bäckraviner. Bäckarna för endast små mängder vatten och strax efter att de runnit ihop leds vattnet österut via ett dike. Längst i väster är ravinerna huvudsakligen träd- och busklösa och består av igenväxande betesmark. I övrigt är ravinerna klädda med ganska tätvuxen triviallövskog, främst bestående av asp och björk. Hassel dominerar i buskskiktet. Mängden död ved är relativt hög.

Strandzonen är delvis flack och vissa partier utsätts för tillfälliga översvämningar. Bästa exemplet på det finns strax söder om vägen, där ett fint utvecklat alsockelkärr finns. Klibbal dominerar längs stranden och många träd är både gamla och grova. Ett flertal träd, främst björkar, har nyligen fällts av bäver. I söder finns ett parti där berget går i dagen och sluttar brant ner mot sjön. I detta område står en lågvuxen och luckig hållmarksskog dominerad av björk, gran och en, men med ganska stora inslag av bland annat ek och asp. Detta är det enda området där fältskiktet domineras av risvegetation, mest ljung och lingon. Söder om hållmarksskogen finns ett parti av brant och tät skog som främst utgörs av yngre gran, men med inslag av bland annat björk och asp.

Området har stort värde för landskapsbilden genom dess exponerade läge i en sluttning i ett mycket naturskönt landskap. Från öster utgör det en vacker

strandlinje och från väster en fond mot ett öppet jordbrukslandskap. Dessutom bjuder vägen som går rakt genom området på en vacker bild av de centrala delarna av naturreservatet. Området utnyttjas av det rörliga friluftslivet, dels genom en markerad vandringsled som leder genom hela området, dels av kanotister och annat båtfolk.

I området finns två fornlämningar i form av en stenåldersboplats och ett järnåldersgravfält. I direkt anslutning till området finns även spår efter två äldre stenålderboplatser.

Området är präglad av bete och har varit betydligt öppnare än det är nu. På 30-talet var bäckravinerna i nordväst samt vissa strandpartier i det närmaste helt öppna betesmarker. Även området väster om den nu igenplanterade åkern hade ett mycket glest trädsikt.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturreservatet ligger inom riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård. Området Bullaresjöarna är utpekade som riksintresse för naturvård främst med anledning av den mäktiga och välutvecklade sprickdalen som är uppfylld av Bullaresjöarna. Andra viktiga urvalskriterier är områdets "välutbildade lösa avlagringar i form av israndavlagringar, raviner och talusanhopningar", samt att där finns ett "kulturlandskap rikt på fornlämningar och spår av äldre odling". Tingvall nämns särskilt både för sin betydande moränavlagring med bäckravinlandskap och för sitt vackra kulturlandskap av betesmarker som växlas med frodiga lövlundar. För friluftslivet är Bullaredalen utpekad som riksintresseområde med bland annat strövande, skogsvandring, naturstudier, fritidsfiske, och kanoting som urvalskriterier. Västra Bullarestranden är riksintresse för kulturmiljö med anledning av dess långa bebyggelsekontinuitet och betydelse som kommunikationsstråk. Detta ges bland annat uttryck genom stenåldersboplatserna och järnåldersgravfältet vid Tingvall.

Internationell betydelse –Natura 2000

Större delen av naturreservatet är utpekade att ingå i EU:s ekologiska nätverk för värdefulla naturområden, Natura 2000, för att bevara naturtypen "trädklädda betesmarker".

Befintligt områdesskydd

I stort sett hela naturreservatet omfattas av strandskydd.

Kommunal översiktsplan m.m.

Naturreservatet ligger inom det i översiktsplanen markerade området "R1 Bullaresjöarna" som benämns som "Landsbygdsområde med särskilda natur- och kulturvärden" med rekommendationerna att landskapsbild, kultur-

miljö och naturvårdsintressen särskilt ska beaktas och områdenas värden ska bibehållas.

Naturvärdesinventeringar

Den huvudsakliga delen av naturreservatet har pekats ut som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen och ungefär samma område är klassat i den högsta klassen i ädellövskogsinventeringen i Tanum. Som bakgrund till naturreservatsbildningen ligger dessutom inventeringar av områdets insekter, lavar, mossor, svampar och kärlväxter.

Ärendets handläggning

Naturreservatsarbetet initierades hösten 1999 sedan Tanums kommun föreslagit Länsstyrelsen att bilda naturreservat av ädellövskogen på Tingvall 1:1. Områdets höga värde var då redan till stor del kända genom bland annat nyckelbiotopsinventeringen och ädellövskogsinventeringen. Genom aktivt arbete av främst Tanums kommun och Naturskyddsföreningen i Tanum har sedan ett flertal kompletterande inventeringar gjorts, som ytterligare stärkt kunskapen om områdets höga naturvärden. Efter fältbesök och mot bakgrund av tidigare inventeringar bedömde Länsstyrelsen det som angeläget att bevara och återställa områdets naturkvaliteter. År 2001 föreslog Länsstyrelsen att områdets trädklädda betesmarker skulle ingå i Natura 2000-nätverket och samma år godkändes förslaget av regeringen. Länsstyrelsen har haft samråd angående naturreservatsbildningen med bland annat berörd markägare, Tanums kommun, Västkoststiftelsen och Skogsstyrelsen.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Tanums kommun, Skogsstyrelsen, Vägverket och Vattenfall. Tanums kommun tillstyrker bildandet av naturreservatet och betonar vikten av att Länsstyrelsen avsätter erforderliga resurser för att förvalta området. Tanums kommun påpekar även att det med hänsyn till de solitära ekarna inom skötselområde 2 bör införas en bestämmelse i föreskrifterna om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden, att det även är förbjudet att kalka eller gödsla mark och vatten. Detta har beaktats i beslutet. Vattenfall skriver i sitt yttrande att naturreservatet inte borde vara ett hinder för branschens intentioner att trygga elleveranser och lämnar förslag på text som bör ingå i reservatsbeslutet. Beslutet tillgodoser i möjligaste mån dessa förslag.

Västkoststiftelsen, LRF Väst, Naturskyddsföreningen i Bohuslän, Tanums Naturskyddsförening, Bullarens Hembygdsförening, Tingvalls Eko och Albert och Hetty Kuiper har fått förslaget för eventuellt yttrande. Inga yttranden har inkommit.

På Länsstyrelsens uppdrag har:

- Lantmäteriet under 2005 utfört inmätning av området samt en fullständig sakägarutredning.
- Forum Fastighetsekonomi AB under 2005 utfört värdering av in-trångets storlek på berörd fastighet.

- GF konsult AB under 2005 inlett förhandlingar med berörd mark-ägare. Köpeavtal har träffats under 2006.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Ädellövsboden vid Tingvall hyser mycket höga naturvärden. Området har fått högsta klassningen i Länsstyrelsens lövsbogsinventering och har klassats som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Det är dessutom utpekade att med naturtypen "Trädklädda betesmarker" ingår i Natura 2000-nätverket.

De högsta naturvärdena är knutna till de gamla och mycket grova lövträden som främst utgörs av ek, men även av ask, lind och vartbjörk. Inom området finns dessutom en stor åldersspridning bland träden som ger möjligheter att få en kontinuitet i förekomsten av gamla och grova träd. Andra värdefulla miljöer inom området är ek-hasselund med gamla och grovvuxna hasselbestånd och tämligen gott om död ved, triviallövsbod i anslutning till bäckravinen med inslag av ädellövträd och en stor andel död ved, samt ett välutvecklat strandkärr med alskog.

Ädellövsbogar, hasselundar och triviallövsbogar med ädellövinslag är alla prioriterade skogstyper för det formella skogsskyddet, med anledning av att Sverige bedöms ha ett internationellt ansvar att bevara dessa miljöer. Då dessa miljöer brukas som naturbetesmarker har de ett än högre bevarandevärde.

Större delen av området har karaktär av igenvuxna trädklädda betesmarker. Genom återupptaget bete och naturvårdsinriktad röjning/gallring kommer områdets naturvärden snabbt att förstärkas.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att områdets naturvärden och rekreationsvärden är mycket höga och att det är angeläget att dessa bevaras och utvecklas. Avverkning av grova hagmarksträd eller av de träd som i framtiden ska ersätta dessa skulle påverka området mycket negativt. Detsamma skulle en fortsatt igenväxning utan hävd göra. Länsstyrelsen anser att det krävs ett formellt skydd för att både bevarandet och skötseln av områdets höga natur- och friluftsvärden ska säkerställas på lång sikt

Miljömål

Naturrestatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen för skyddsvärd skogsmark, enligt Levande skogar, delmål 12.1, och för ängs- och betesmarker, enligt Ett rikt odlingslandskap, delmål 13.1.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturrestatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturrestat. Föreskrifterna är anpassade till naturrestatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap

25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplýsningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförfordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförfordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkoststiftelsen. Förvaltningen ska ske i samverkan med Länsstyrelsen och Tanums kommun.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Bohuslänningen, Strömstads Tidning Norra Bohuslän och Göteborgs-Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat och naturvårdshandläggare Elisabet Rex har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, länsantikvarie Bo Åkerström, arkitekt Gunnar Wockatz och länsjurist Erland Josefson.

Göran Bengtsson

Elisabet Rex